

Soạn sử 6 bài 2 Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử? (SGK Kết nối tri thức)

Hướng dẫn **soạn bài 2 trang 11 sgk Lịch sử và địa lí 6** theo chương trình SGK mới [soạn sử 6 sách Kết nối tri thức](#) với *cuộc sống* giúp các em tìm hiểu trả lời được câu hỏi: Các nhà sử học dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử?

Mục tiêu cần đạt:

- Phân biệt được các nguồn sử liệu cơ bản: tư liệu gốc, truyền miệng, chữ viết...
- Hiểu được ý nghĩa và giá trị của các nguồn sử liệu

I. Trả lời câu hỏi phần kiến thức mới bài 2 sách Kết nối tri thức

1. Câu hỏi trang 12 Sử 6 sgk Kết nối tri thức

- Thế nào là tư liệu hiện vật? Từ hình 2 và 3, em hãy kể thêm một số tư liệu hiện vật mà em biết.

Hình 2. Một góc di tích Hoàng thành Thăng Long (Số 18, Hoàng Diệu, Hà Nội)

Hình 3. Ngõ ếp trang trí đôi chim phượng hoàng bằng đất nung tìm thấy ở Hoàng thành Thăng Long

Soan sử 6 bài 2 Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử? (SGK Kết nối tri thức)

- Đoạn tư liệu sau đây từ di chúc của chủ tịch Hồ Chí Minh cho em biết thông tin gì?

Cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ, hy sinh nhiều hơn nữa, song nhất định thắng lợi hoàn toàn.

Đó là một điều chắc chắn.

Tôi có ý định đến ngày đó, tôi sẽ đi khắp hai miền Nam Bắc, để chúc mừng đồng bào, cán bộ và chiến sĩ anh hùng, thăm hỏi các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng yêu quý của chúng ta.

(Trích Di chúc, Hồ Chí Minh toàn tập, Tập 15 NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.610)

- Em hiểu thế nào là tư liệu chữ viết? Vì sao bia Tiến sĩ ở Văn Miếu (hình 4) cũng được coi là tư liệu chữ viết?

Hình 4. Những tấm bia ghi tên người đỗ Tiến sĩ thời xưa ở Văn Miếu (Hà Nội)

Gợi ý trả lời:

- Tư liệu hiện vật là những di tích, đồ vật,... của người xưa còn lưu giữ lại trong lòng đất hay trên mặt đất. Tuy đây chỉ là những hiện vật "câm", nhưng nếu biết khai thác, chúng có thể nói cho ta biết khá cụ thể và trung thực về đời sống vật chất và phần nào đời sống tinh thần của người xưa.

Một số tư liệu hiện vật:

- + Nhóm hiện vật lợp mái cung điện thời Lý được tìm thấy tại Hoàng thành Thăng Long
- + Ngói úp trang trí đôi chim phượng bằng đất nung tìm thấy ở Hoàng thành Thăng Long

Soan sử 6 bài 2 Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử? (SGK Kết nối tri thức)

+ Xe tăng, máy bay, khẩu pháo và một số súng thần công còn được lưu giữ tại bảo tàng lịch sử Thừa Thiên - Huế

+ Rìu đá, công cụ bằng đá...

- Đoạn tư liệu từ di chúc của chủ tịch Hồ Chí Minh cho em biết thông tin: Khi Bác viết di chúc này thì cuộc chiến chống Mỹ cứu nước vẫn đang diễn ra đầy gian khổ. Bác khẳng định chắc chắn cuộc chiến tranh có thể kéo dài nhưng "nhất định thắng lợi hoàn toàn".
- Tư liệu chữ viết là những bản ghi, tài liệu chép tay hay sách được in, khắc chữ, kể cho ta biết tương đối đầy đủ về các mặt của đời sống con người, tuy nhiên thường mang ý thức chủ quan của tác giả tư liệu. Bia Tiến sĩ ở Văn Miếu được coi là tư liệu chữ viết vì trên mỗi tấm bia được khắc một bài văn (bài ký) bằng chữ Hán, nội dung ghi lại lịch sử của các khoa thi tổ chức từ năm 1442 - 1779. Không chỉ là nguồn tư liệu phong phú phản ánh một giai đoạn lịch sử hơn 300 năm dưới triều Lê - Mạc, bia tiến sĩ Văn Miếu còn là bức tranh sinh động về việc tuyển dụng và đào tạo nhân tài độc đáo ở Việt Nam, thể hiện ở tư tưởng trị quốc dựa vào nhân tài.

2. Câu hỏi trang 13 Sử 6 sgk Kết nối tri thức

- Thế nào là tư liệu truyền miệng?
- Hình 5 khiến em liên hệ đến truyền thuyết nào trong dân gian?
- Em hiểu như nào là tư liệu gốc? Nêu ví dụ cụ thể.

Hình 5. Thánh Gióng đánh giặc Ân (tranh dân gian Đông Hồ)

Gợi ý trả lời:

Soạn sử 6 bài 2 Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử? (SGK Kết nối tri thức)

- Tư liệu truyền miệng là những câu chuyện dân gian, truyền thuyết được kể truyền miệng từ đời này qua đời khác gọi là tư liệu truyền miệng. Loại tư liệu này thường không cho biết chính xác về thời gian và địa điểm, nhưng phần nào phản ánh hiện thực lịch sử.
- Hình 5 khiến ta liên hệ tới truyền thuyết Thánh Gióng trong dân gian.
- Theo em hiểu, tư liệu gốc là tư liệu cung cấp những thông tin đầu tiên và trực tiếp về sự kiện lịch sử, là nguồn tài liệu đáng tin cậy nhất khi tìm hiểu lịch sử.

Ví dụ: Cổ đô Huế, Đại Việt sử kí toàn thư, trống đồng Đông Sơn,...

II. Hướng dẫn trả lời câu hỏi Luyện tập và vận dụng

1. Câu hỏi luyện tập 1 trang 13 Sử 6 sgk Kết nối tri thức

- Theo em, tư liệu hiện vật, tư liệu chữ viết, tư liệu truyền miệng và tư liệu gốc có ý nghĩa gì và giá trị gì?

Gợi ý trả lời: Ý nghĩa và giá trị của các loại sử liệu (tư liệu hiện vật, tư liệu chữ viết, tư liệu truyền miệng, tư liệu gốc):

- Là phương tiện mà thông qua đó nhà sử học có thể nhận thức được những gì đã xảy ra trong quá khứ.
- Là bằng chứng giúp các nhà sử học "dựng lại lịch sử" một cách chính xác và khách quan nhất.
- Giúp ta hình dung về cuộc sống tinh thần và vật chất của cuộc sống con người, giúp lí giải một số hiện tượng, sự việc dựa trên những chứng cứ khoa học.

2. Câu hỏi vận dụng 2 trang 13 Sử 6 sgk Kết nối tri thức

- Theo em, đoạn tư liệu và các hình 2,3,4 và 5 trong bài học, hình ảnh, tư liệu nào thuộc tư liệu gốc?

Gợi ý trả lời:

Trong số đoạn tư liệu và các hình 2,3,4 và 5 trong bài học thì hình 2, 3, 4 là những tư liệu gốc.

3. Câu hỏi vận dụng 3 trang 13 Sử 6 sgk Kết nối tri thức

- Hãy kể tên một số truyền thuyết có liên quan đến lịch sử mà em biết.

Gợi ý trả lời: Một số truyền thuyết liên quan đến lịch sử:

- Phù Đổng Thiên Vương – Thánh Gióng

- Sơn Tinh – Thủy Tinh

Soạn sử 6 bài 2 Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử? (SGK Kết nối tri thức)

- Bọc trăm trứng
- Bánh Dày – Bánh Chung
- Sự tích dưa hấu
- Sự tích Chử Đồng Tử
- Sự tích về Cột đá thề
- Mị Châu - Trọng Thủy

4. Câu hỏi vận dụng 4 trang 13 Sử 6 sgk Kết nối tri thức

- Ở nhà em hoặc nơi em sinh sống có những hiện vật nào có thể giúp tìm hiểu lịch sử? Hãy giới thiệu ngắn gọn một hiện vật mà em thích nhất.

Gợi ý trả lời: Học sinh tự liên hệ những hiện vật lịch sử có ở địa phương nơi mình đang sinh sống.

Có thể tham khảo bài giới thiệu về trống đồng Đông Sơn sau đây:

Từ bao đời nay, trống đồng Đông Sơn tiêu biểu cho nền Văn hóa Đông Sơn và nền văn minh Sông Hồng của người Việt cổ thời kỳ Hùng Vương dựng nước Văn Lang, trở thành biểu tượng thiêng liêng của nền văn hoá dân tộc Việt Nam. Hình ảnh trống đồng không chỉ là bảo vật quý báu của văn hóa Việt Nam mà còn là điểm hội tụ hồn thiêng sông núi được hình thành từ thời Hùng Vương dựng nước và được tích tụ tinh hoa dân tộc trong suốt tiến trình lịch sử dựng nước và giữ nước của dân tộc Việt Nam từ thời đại các Vua Hùng đến thời đại Hồ Chí Minh quang vinh.

Quê hương của trống đồng Đông Sơn là vùng Đất Tổ trung du Phú Thọ và các tỉnh vùng Bắc Bộ và Bắc Trung Bộ Việt Nam. Trống đồng Đông Sơn đã tồn tại trong khoảng thời gian từ thế kỷ thứ 7 trước Công nguyên đến thế kỷ 6 sau Công Nguyên. Nó là sản phẩm đầy trí tuệ của người Việt cổ. Tổ tiên ta đã vượt lên những khắc nghiệt của thiên nhiên bằng sự dũng cảm, thông minh và sáng tạo hiếm có, đã tạo nên kỹ thuật luyện kim đồng thau mang đậm yếu tố bản địa của người Việt, tạo nên nền văn hóa đồng thau vào loại bậc nhất ở Đông Nam Á. Những chiếc trống đồng Đông Sơn chính là sản phẩm của nền văn minh nông nghiệp trồng lúa nước phát triển rực rỡ và tỏa sáng trên lưu vực của sông Hồng - con sông Cái của Đất Mẹ Việt Nam - nơi khai sinh ra dân tộc và đất nước Việt Nam hôm nay.

Trống đồng không chỉ có chức năng nhạc khí mà còn có những chức năng khác như làm biểu tượng cho quyền lực, tôn giáo... Trống được dùng trong các nghi lễ tôn giáo, trong lễ hội, và trong chiến đấu chống giặc ngoại xâm, khi người thủ lĩnh bộ lạc kêu gọi mọi người từ khắp nơi tụ về để cùng chiến đấu. Trống thường thuộc về những người thủ lĩnh và là biểu tượng của quyền lực. Người thủ lĩnh có quyền lực càng lớn thì trống càng to và đẹp. Trống đồng cũng được coi là một tài sản quý, và được làm đồ tùy táng khi người chủ qua đời.

Soạn sử 6 bài 2 Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử? (SGK Kết nối tri thức)

Trống đồng không chỉ là vật linh mà thông qua đó chúng ta đã được sáng tỏ nhiều vấn đề khoa học mà trống đồng là thông điệp làm nên biểu tượng tập trung nhất những thành tựu trong sinh hoạt kinh tế, văn hóa, xã hội và quyền uy của một nhà nước được xác lập đầu tiên trên đất nước ta - nhà nước Hùng Vương. Trống đồng và những hình khắc họa trên trống đã giúp chúng ta ngày nay hình dung được đôi nét về cuộc sống của người Việt cổ ở thời xa xưa ấy. Hoa văn trên trống đồng có nhiều loại, kiểu bố trí hợp lý trên các phần mặt, tang và thân trống. Nó được các nhà nghiên cứu tìm hiểu, phân tích để làm cơ sở khoa học trong phân loại trống và khắc họa những nét sinh hoạt kinh tế, xã hội, văn hóa Đông Sơn thời bấy giờ.

Trống đồng Đông Sơn là sản phẩm của nền văn minh nông nghiệp phát triển, là một hiện vật vô cùng quý báu, một trong những niềm tự hào sâu sắc của văn hóa Việt Nam. Ngày nay, hàng trăm chiếc trống đồng được phát hiện và lưu giữ và trưng bày trang trọng ở các bảo tàng quốc gia và các địa phương, vùng đất Thanh Sơn miền tây của tỉnh Phú Thọ là nơi duy nhất tại Việt Nam vẫn còn ngày hội Trống đồng của dân tộc Mường với lễ hội "Đâm Đuống" và "Chàm thau".

(Nguồn: Website Sở VH TT và DL Phú Thọ)

-/-

Các em vừa tham khảo nội dung chi tiết hướng dẫn **soạn sử 6 bài 2: Dựa vào đâu để biết và phục dựng lại lịch sử** thuộc bộ sách giáo khoa Kết nối tri thức với cuộc sống. Hi vọng tài liệu sẽ giúp các em có thể hiểu và nắm chắc nội dung bài học hơn thông qua những lời giải chi tiết cụ thể. Chúc các em học tốt !